

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет філології

Кафедра слов'янських мов

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна (діалектологічно-етнографічна) практика

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма «Чеська мова та література»

Спеціалізація 035.033 Слов'янські мови та літератури
(переклад включно), перша – чеська

Спеціальність 035 Філологія

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 27 серпня 2024 р.

м. Івано-Франківськ – 2024 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Навчальна (діалектологічно-етнографічна) практика
Викладач (і)	ст.викл. Полько Ольга Володимирівна
Контактний телефон викладача	(0342) 59-60-63
E-mail викладача	olha.polko@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	90 годин/ 3 кредити ECTS
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Впродовж усього терміну практики

2. Анотація до навчальної дисципліни

Навчальна (діалектологічно-етнографічна) практика для студентів-богемістів спрямована на поглиблення знань про діалекти чеської мови та формування навичок роботи з мовним матеріалом. Студенти матимуть змогу брати активну участь у зборі, аналізі та систематизації діалектних даних, що є основою для створення регіональних і загальних діалектних словників, атласів та баз текстів. Під час практики студенти опановують самостійне опрацювання зібраних матеріалів, спостереження мовних особливостей, вчаться аналізувати їх та оформлювати у науково-дослідницькій формі. Окрім мовного аспекту, практика сприяє розширенню культурологічних знань та формуванню дослідницьких навичок, необхідних для подальшої наукової роботи, зокрема підготовки курсових, бакалаврських і магістерських робіт.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою навчальної (діалектологічно-етнографічної) практики є закріплення та розширення знань студентів про діалекти чеської мови, а також набуття практичного досвіду збору, аналізу та обробки діалектного матеріалу. Практика сприяє розвитку дослідницьких навичок, формуванню вміння самостійно працювати з мовними даними та застосовувати отримані знання у подальших наукових дослідженнях. Діалектологічно-етнографічна практика спрямована на ознайомлення студентів із діалектами та формування навичок їх збору, аналізу й інтерпретації. Студенти вивчають діалектну різноманітність чеської мови, архаїчні та сучасні мовні явища, а також особливості фонетики, лексики й граматики діалектів у порівнянні з літературною мовою. Основними завданнями практики є долучення студентів до наукових досліджень, зокрема до збору та аналізу діалектних матеріалів; вивчення традицій, звичаїв і культури мовних спільнот у контексті глобалізації; розвиток навичок збору, систематизації, класифікації та мовознавчої інтерпретації діалектних і етнографічних даних; спостереження за мовною диференціацією та виявлення архаїчних та інноваційних елементів у говірках; аналіз фонетичних, морфологічних, лексичних та фразеологічних особливостей окремих чеських діалектів; ознайомлення з традиціями, культурою та побутом місцевого населення. Отримані знання та навички сприятимуть професійному зростанню майбутніх викладачів, філологів і перекладачів, допоможуть краще розуміти вплив діалектів на мовлення та сприятимуть формуванню культури спілкування в освітньому процесі.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК3 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК4 Здатність бути критичним і самокритичним.

Фахові компетентності:

ФК7 Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту.

ФК11 Здатність до надання консультацій з дотриманням норм літературної мови та культури мовлення.

ФК12 Здатність до організації ділової комунікації.

5. Програмні результати навчання

ПРН1 Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та чеською мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.

ПРН2 Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН3 Організовувати процес свого навчання й самоосвіти.

ПРН6 Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.

ПРН7 Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.

ПРН8 Знати й розуміти систему чеської мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію чеської мови і літератури і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН12 Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ПРН13 Аналізувати й інтерпретувати твори чеської, української та зарубіжної художньої літератури й усної народної творчості, визначати їхню специфіку й місце в літературному процесі.

ПРН14 Використовувати чеську мову в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.

ПРН15 Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.

ПРН16 Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної

спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності.

ПРН18 Мати навички управління комплексними діями або проектами при розв'язанні складних проблем у професійній діяльності в галузі обраної філологічної спеціалізації та нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах.

ПРН19 Мати навички участі в наукових та/або прикладних дослідженнях у галузі філології.

ПРН20 Застосовувати сучасні методики та інноваційні технології для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості наукового та/або прикладного дослідження в конкретній філологічній галузі.

ПРН21 Дотримуватися правил академічної доброчесності.

6. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни			
Вид заняття		Загальна кількість годин	
Лекції-роз'яснення		4	
Консультації		12	
Самостійна робота/виїзна практика		74	
Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
IV	035 Філологія 035.038 Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша - чеська	2-й курс	Нормативний

Тематика навчальної дисципліни			
	кількість год.		
	лекції	заняття/ консультації	сам. роб.
Організаційний етап. Настановча конференція в університеті. Оглядова лекція «Мета та завдання практики». Ознайомлення з програмою та основною документацією. 1. Лекція «Історико-етнографічні особливості регіону». Огляд історії, культури та мовних особливостей	4	4	4

<p>регіону. Визначення специфіки місцевих говірок та способів фіксації мовного матеріалу.</p> <p>2. Практичне навчання. Тренування запису діалектного мовлення та інтерв'ювання носіїв. Ознайомлення з транскрибуванням та систематизацією даних.</p> <p>3. Інструктаж з безпеки. Проходження інструктажу із безпеки життєдіяльності.</p>			
<p>Полева практика. Під час практики студенти збирають діалектні та етнографічні матеріали.</p> <p>1. Дослідження мовного середовища. Виявлення умов функціонування діалекту.</p> <p>Пошук і знайомство з інформантами.</p> <p>2. Запис мовного та етнографічного матеріалу. Фіксація діалектних текстів, усних розповідей, звичаїв. Аудіо- та відеозапис мовлення носіїв.</p> <p>3. Розшифрування та опрацювання записів. Документування зібраних матеріалів.</p>			70
<p>Систематизація матеріалу. Студенти-практиканти під керівництвом викладача здійснюють оформлення записів фольклору, краєзнавчих відомостей, готують звіт про виконану роботу. Оформлення звітної документації. Написання звіту.</p>			4
<p>Заключний етап. Підготовка до захисту практики. Захист практики. Підсумкова конференція.</p>			4
ЗАГ.:	4	4	82

6. Система оцінювання курсової роботи

<p>Загальна система оцінювання практики</p>	<p>Оцінювання здійснюється за національною і ECTS шкалою оцінювання на основі 100-бальної системи (див. Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника). Загальна максимальна сума балів, яка присвоюється за практику, становить 100 балів і є сумою балів за виконання індивідуального завдання, дослідницьких практичних завдань, самостійну роботу, індивідуальне завдання, оформлення матеріалів практики, захист практики – усього 100 балів. Студент, який не набрав 50 балів, користується повторним правом захистити практику за талоном №2, а також за талоном 3.</p>
---	--

<p>Вимоги до документації</p>	<p>Оформлення усіх завдань згідно з вимогами.</p> <p>Після закінчення практики здобувачі вищої освіти звітують про виконання практики, зокрема подають на кафедру таку звітну документацію:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Письмовий звіт, підписаний студентом-практикантом. У звітах повинна бути коротко і конкретно описана робота, особисто виконана студентом. У звітах не повинно бути цитування літературних джерел без покликань (10 балів). 2. Відтворені у письмовій формі тексти (25 балів). 3. Ілюстративний матеріал (словник), що засвідчує роботу здобувача (10 балів). 4. Щоденник практики (5 балів). 5. Оформлення матеріалів практики, захист практики (50 балів). <p>При визначенні підсумкової оцінки практики викладач враховує її змістовий аспект та якість захисту роботи. Результати захисту практики оцінюються з «В», «С», «D», «E», «FX», «F»); національної системи («відмінно» – «А», «добре» - «В», «С», «задовільно» – «D» «E», «незадовільно» – «FX» «F»);</p> <p><i>45–50 балів</i> – подано усі матеріали практики: якісно виконані у письмовій формі тексти та словник; тексти відтворено без помилок; у матеріалах практики подано підтверджуючі ілюстрації; описано матеріальну та духовну культуру зі слів інформаторів та/або з архівних документів; подав звіт про проходження практики. На захисті діалектологічно-етнографічної практики студент виступив із доповіддю, у якій повністю висвітлено результати досліджень.</p> <p><i>40–44 балів</i> – подано усі матеріали практики: якісно виконані у письмовій формі тексти та словник; тексти відтворено з незначними помилками; у матеріалах практики частково подано ілюстративний матеріал; описано матеріальну та духовну культуру зі слів інформаторів та/або з архівних документів; подано звіт про проходження практики. На захисті практики студент виступив із повідомленням, у якому висвітлено результати досліджень.</p> <p><i>35–39 балів</i> – подано усі матеріали практики: виконані у письмовій формі тексти; текст відтворено з незначними помилками; ілюстративний матеріал відсутній; недостатньо описано матеріальну та духовну культуру зі слів інформаторів та/або з архівних документів; звіт про проходження практики не повністю відображає роботу студента на практиці. На захисті практики студент виступив із повідомленням, у якому недостатньо висвітлено результати досліджень.</p> <p><i>30–34 балів</i> – студент частково подав матеріали практики: подано недостатньо текстів, текст записано з помилками; словник недостатньо наповнений; недостатньо описано матеріальну та</p>
-------------------------------	---

	<p>духовну культуру зі слів інформаторів та/або з архівних документів; звіт про проходження практики не повністю відображає роботу студента на практиці. На захисті практики студент виступив із повідомленням, у якому недостатньо висвітлено результати досліджень.</p> <p><i>25–29 балів</i> – студент частково подав матеріали практики: подано недостатньо текстів, текст записано з помилками; словник недостатньо наповнений; недостатньо описано матеріальну та духовну культуру зі слів інформаторів та/або з архівних документів; звіт про проходження практики не повністю відображає роботу студента на практиці. На захисті практики студентові важко захистити матеріали практики.</p> <p><i>20–24 балів</i> – студент не подав тексти та словник; діалектологічний матеріал записано, але допущено багато помилок; у матеріалах практики не відображено роботу студента на практиці; немає звіту про проходження практики.</p> <p><i>0–24 бали</i> – студент частково подав матеріали практики, які оформлено не за вимогою керівника практики; опрацьованих текстів та словника недостатньо або немає; діалектологічний матеріал записано, але допущено багато помилок.</p>
Семінарські заняття	Оцінюється відвідуваність занять і консультацій упродовж практики, а також виконання дослідження під час виїзної практики.
Умови допуску до підсумкового контролю	При виставленні рейтингового підсумкового балу – заліку, обов'язково враховується активність студента під час семінарських занять / консультацій; присутність студента на консультаціях і на виїзній практиці, пропуски занять без поважних причин, а також результати відпрацювання пропущених з поважних причин занять. При виставленні підсумкової оцінки (максимум 100 балів) враховуються навчальні досягнення студентів (бали), набрані за оформлення документації практики і за кожен етап практики.
Підсумковий контроль	Студент, який не набрав 50 балів за відомістю №1, користується правом захисту практики за відомістю №2 чи відомістю №3.

7. Політика навчальної дисципліни

<p>Академічна доброчесність. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Положень: 1 https://pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/2018/10/положення-про-запобігання-плагіату-у-ДВНЗПрикарпатський-національний-університет-імені-ВасиляСтефаніка.pdf і Положення 2 https://pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/2019/02/code_of_honor.doc. Списування та плагіат, а</p>
--

також користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час опитування, виконання письмового завдання чи тестування є недопустимими та призводять до незарахування результатів чи нескладання тестування відповідно до Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Відвідування занять. При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується присутність студента на заняттях (у тому числі на лекційних), пропуски та спізнення без поважної причини, що передбачено Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. Здобувачі освіти мають можливість відпрацювати заняття, які було пропущено з поважних причин, підняти бал, отриманий на занятті, а також отримати роз'яснення питань, з якими виникли труднощі у процесі підготовки до семінарських занять і письмових робіт, на консультаціях викладача.

Навчання за індивідуальним графіком регламентується Положенням про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. Здобувачі освіти самостійно опрацьовують матеріал, виконують, згідно прописаного графіку завдання індивідуального плану, за потреби отримують консультацію від викладача у консультаційні години.

Неформальна освіта. Порядок перезарахування результатів неформальної освіти в межах курсу регламентується Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника.

Повторне вивчення дисципліни. Здобувач освіти, який не набрав 50 балів за відомістю №3, направляється на проходження курсу вдруге відповідно до Положення про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін (кредитів ECTS) в умовах ECTS або відраховується з навчального закладу. Наприкінці курсу студенти мають можливість надати відгуки та пропозиції щодо якості викладання дисципліни на сайті <https://d-learn.pnu.edu.ua>.

8. Рекомендована література

1. Balhar J., Jančák P. a kol. Český jazykový atlas I, II, III, IV, V. Praha 1992, 1997, 1999, 2002, 2004, 2005
2. Bartoš F. Dialektologie moravská, II. Díl Přístup: https://archive.org/stream/diaktologiemorav02bartuoft/diaktologiemorav02bartuoft_djvu.txt
3. Borocký J. Hanácký slovník středohanáckého nářečí. Přístup: <https://web.archive.org/web/20100331192447/http://hanackyslovník.wz.cz/hanackyslovník.pdf>
4. Čornej P. a kol. Dějiny zemí koruny české I. Praha 2002
5. Karlík P., Nekula, M., Pleskalová, J. Encyklopedický slovník češtiny. Praha 2002
6. Kloferová S. Mluva v severomoravském pohraničí. Brno 2000
7. Machek, V., Etymologický slovník jazyka českého. Academia. Praha 1968, 1971. Nakladatelství Lidové noviny, Praha 1997
8. Mareňová H. Základy historické mluvnice češtiny s texty k rozboru. Olomouc, 2008. – 130

- s.
9. Mareňová, H. České enklávy v Evropě. In: Čeština - jazyk slovanský. Ostrava 2001, s. 45 – 55
 10. Pleskalová, J., Krčmová, M., Večerka, R., Karlík, P. (Eds). Kapitoly z dějin české jazykovědné bohemistiky. Praha 2007.
 11. Voráč, J. Česká nářečí jihozápadní I. Praha 1955; II, Praha 1976

Викладач Полько О.В.